Startnotitie “opstellen mobiliteitsvisie en mobiliteitsplan, tot een uitvoeringsprogramma”

Gemeente Bernheze

Vastgesteld door de gemeenteraad op 25 mei 2023

Versie: 1.0

Inhoudsopgave

1. Inleiding 3

2. Aanleiding 3

3. Doelstelling 3

4. Integrale benadering 4

5. Deelproducten 4

5.1 Mobiliteitsvisie 4

5.2 Mobiliteitsplan 4

5.3 Uitvoeringsprogramma 6

6. Verkeerskundige analyse 6

7. Participatie en communicatie 6

7.1 Participatieladder 7

7.2 Participatiegroep 7

7.3 Participatie-instrumenten 8

8. Rol college en raadsleden 8

8.1 Formele rol 8

8.2 Informele rol 8

9. Procesorganisatie 8

9.1 Hoofdrollen 8

9.2 Stuurgroep 9

9.3 Kernteam 9

9.4 Projectteam 9

10. Stappenplan 10

10.1 Fase 0: opstarten 10

10.2 Fase 1: Mobiliteitsvisie 10

10.3 Fase 2: Mobiliteitsplan 10

10.4 Fase 3: Meerjarig uitvoeringsprogramma 10

11. Planning 10

1. Inleiding

Bernheze stelt de komende jaren een nieuwe mobiliteitsvisie en een nieuw mobiliteitsplan op. Deze startnotitie geeft de stappen weer die doorlopen gaan worden om zowel de mobiliteitsvisie als het mobiliteitsplan te maken en wat de belangrijkste uitgangspunten zijn. Met deze startnotitie wordt de gemeenteraad geïnformeerd over de beoogde werkwijze. De startnotitie wordt ambtelijk opgesteld, vervolgens wordt het opstellen van de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan aan een adviesbureau uitbesteed.

2. Aanleiding

De gemeente Bernheze merkt dat mobiliteit binnen de kernen een actueel en zorgelijk thema is. Steeds meer bewoners uiten hun zorgen over de verkeerssituatie en hoe deze in de toekomst eruit komt te zien. Met het nieuwe mobiliteitsplan wordt ingespeeld op de mobiliteit voor de toekomst en op welke manier duurzame en innovatieve mobiliteit ervoor kan zorgen dat de toekomstige verkeerssituatie niet verslechtert, maar verbetert.

Het huidige mobiliteitsplan is niet actueel genoeg meer en het nieuwe mobiliteitsplan dient mee te gaan met de nieuwe ontwikkelingen die spelen binnen de vakwereld van mobiliteit.

3. Doelstelling

Met het opstellen van de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan dienen een aantal inhoudelijke doelstellingen bereikt te worden.

Inhoudelijke doelstelling:

- De mobiliteitsvisie vertaalt de ambities en maatschappelijke thema's van Bernheze en de regio naar de speerpunten op het gebied van mobiliteit;
- In het mobiliteitsplan worden meetbare en realistische streefwaarden vastgesteld op het gebied van bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame mobiliteit (focus op langzaam verkeer);
- Het mobiliteitsplan biedt een concreet kader voor toekomstige afwegingen in projecten en ontwikkelingen op verschillende thema's als parkeren, verkeersafwikkeling, langzaam verkeer boven gemotoriseerd verkeer, afwikkeling landbouwverkeer in het buitengebied, scheiden van modaliteiten in het buitengebied etc;
- Het uitvoeringsplan bevat concrete projecten die bijdragen aan het bereiken van de ambities en streefwaarden uit het mobiliteitsplan;
- In de visie, het mobiliteitsplan en het uitvoeringsplan staat de vraag centraal: *"Hoe houden wij onze kernen leefbaar, bereikbaar (vooral voor langzaam verkeer) en verbonden met de stedelijke regio?"*

Procesdoelstelling:

- Het proces moet ervoor zorgen dat inwoners, ondernemers en politiek van Bernheze wederzijds begrip hebben voor elkaars belangen en de keuzes die gemaakt moeten worden;
- Het proces dient voor deelnemende bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden relevant, interessant en zo mogelijk leerzaam te zijn;

- Deelname aan bijeenkomsten moet laagdrempelig zijn, waarbij mensen mee kunnen praten over de inrichting van de eigen leefomgeving, in dit geval met name over hoe deze leefomgeving is ingericht op het gebied van mobiliteit.

4. Integrale benadering

Het mobiliteitsbeleid heeft veel raakvlakken met andere disciplines, beleidsdomeinen en uitvoeringsprogramma's: ruimtelijke ordening, beheer en onderhoud, economie, recreatie, duurzaamheid, energietransitie en gezondheid. Het mobiliteitsbeleid van andere overheden hebben sterke raakvlakken, denk aan Rijk, provincie, regio en buurgemeenten. Het beleidsproces wordt daarom goed afgestemd op andere beleidsdomeinen binnen onze gemeente en met andere overheden.

De volgende beleidsdocumenten en lopende beleidsprocessen zijn relevant:

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan, provincie Noord-Brabant
- Visie gedeelde mobiliteit, provincie Noord-Brabant
- Mobiliteitsvisies/plannen buurgemeenten
- Woningbouwontwikkelingen en plannen bedrijventerreinen, gemeente Bernheze
- Omgevingsvisie, gemeente Bernheze

5. Deelproducten

Het resultaat van het beleidsproces bestaat uit drie deelproducten die op verschillende momenten aan de gemeente worden voorgelegd: De *Mobiliteitsvisie* zet een stip op de horizon voor 2040. Het *Mobiliteitsplan* geeft een beeld hoe Bernheze er uitziet op het gebied van verkeer en vervoer in 2030. Het *Meerjarig Uitvoeringsprogramma* (MUP) bevat concrete verkeerskundige/mobiliteit projecten die uitgevoerd worden, met een financieel inzicht voor de eerstkomende vijf jaar.

5.1 Mobiliteitsvisie

In de mobiliteitsvisie stelt de gemeenteraad de lange termijn ambities voor ons nieuwe mobiliteitsbeleid vast. In de mobiliteitsvisie wordt een globaal beeld geschetst hoe wij Bernheze zien in 2040 op het gebied van mobiliteit, welke ontwikkelingen in de vorm van innovatieve en slimme mobiliteit zien we terug in het straatbeeld van Bernheze. De mobiliteitsvisie sluit aan op maatschappelijke thema's die spelen binnen Bernheze en de regio. De mobiliteitsvisie vormt de basis voor het mobiliteitsplan dat opgesteld wordt. Op het moment dat de gemeenteraad de mobiliteitsvisie vaststelt, wordt een duidelijke richting gegeven aan het nieuwe mobiliteitsbeleid en dit zal vanaf het begin van het proces helder zijn. Tijdens het proces zal het nieuwe mobiliteitsbeleid en de gedachtegang hiervan meegenomen worden in de dagelijkse praktijk, zodat we vooroplopend op het toekomstige beleid te werk gaan.

5.2 Mobiliteitsplan

Het mobiliteitsplan schetst het toekomstig beeld van Bernheze over 10 jaar omtrent verkeer en vervoer en vertaalt de mobiliteitsvisie naar een concreet en realistisch plan. Het mobiliteitsplan geeft richting aan de (infrastructurele) maatregelen die nodig zijn om het toekomstbeeld te bereiken wat geschetst wordt in de mobiliteitsvisie. In het mobiliteitsplan stelt de gemeenteraad de beleidsdoelen vast voor de komende 10 jaar op het gebied van mobiliteit en verkeersveiligheid. Het mobiliteitsplan beschrijft de beleidskaders en werkwijze voor de verschillende onderdelen van het mobiliteitsbeleid. Om de beleidskeuzes te onderbouwen worden verschillende analyses uitgevoerd: een verkeerskundige analyse, ruimtelijke analyse, een analyse van het gemeentelijk en regionaal beleid,

maatschappelijke trends en ontwikkelingen en inventarisatie van de maatschappelijke behoeften van inwoners en ondernemers in Bernheze.

Beleidskaders

Met het mobiliteitsplan stelt de gemeenteraad de beleidskaders vast voor een aantal onderdelen van het nieuwe mobiliteitsbeleid. Het gaat dan om het maken van harde keuzes zoals leefbaarheid boven bereikbaarheid (gemotoriseerd verkeer) of het realiseren van sobere of optimale fietsinfrastructuur. Deze uitgangspunten bieden kaders voor de nog op te stellen beleidsregels, die als vervolg op het vaststellen van het mobiliteitsplan apart aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Bij het opstellen van de beleidskaders komen de volgende onderdelen van het mobiliteitsbeleid aan de orde:

- Verkeersveiligheid (verkeer ontvlechten in het buitengebied, doorgaand verkeer omleiden naar A wegen, langzaam verkeer prioriteren en gemotoriseerd verkeer ontmoedigen)
- Bereikbaarheid, ontsluiting nieuwe woonwijken (kader voor verkeerscirculatie gericht op langzaam verkeer)
- Leefbaarheid (een prettige en gezonde leefomgeving, straten aantrekkelijker maken voor langzaam verkeer, beperken van overlast etc.)
- Duurzaamheid (kader voor duurzame mobiliteit, inzetten op langzaam verkeer en deelvervoer stimuleren etc.)

Netwerken

In het mobiliteitsplan worden beoogde netwerken voor iedere vervoerswijze opgenomen, de gemeenteraad stelt deze vast. Deze netwerken geven een beeld van de gewenste verkeerssituatie, gebaseerd op het huidige gebruik van het wegennet en rekening houdend met ruimtelijke, infrastructurele en autonome ontwikkelingen. Aan de netwerken worden kwaliteitseisen gekoppeld ten aanzien van de inrichting, de (netwerk)functie en het gebruik. Deze kwaliteitseisen gelden als streefbeeld bij de toekomstige (her)inrichting van voetpaden, fietspaden en wegen binnen gemeente Bernheze.

De netwerken worden onderling op elkaar afgestemd zodat conflicten tussen verschillende vervoerswijzen, denk hierbij aan het verminderen van conflicten tussen landbouwverkeer en fietsers, zoveel mogelijk vermeden worden.

Voor de volgende vervoerswijzen wordt een netwerk opgenomen in het mobiliteitsplan:

- Lopen
- Fietsen
- Landbouwverkeer
- Gemotoriseerd verkeer (personen- en vrachtauto’s)
- Openbaar Vervoer

Fit-gap analyse

Door het uitvoeren van een fit-gap analyse wordt bepaald wat het verschil is tussen de huidige verkeerssituatie en de toekomstige gewenste verkeerssituatie die in de mobiliteitsvisie en het mobiliteitsplan wordt geschetst. Op basis van deze analyse worden een aantal maatregelen en projecten voorgesteld die dienen te zorgen dat het toekomstbeeld van het mobiliteitsplan wordt waargemaakt. Dit overzicht van maatregelen en projecten wordt nader uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma, na vaststelling van het mobiliteitsplan.

5.3 Uitvoeringsprogramma

In het uitvoeringsprogramma stelt de gemeenteraad de verkeerskundige maatregelen en projecten vast die Bernheze op korte (vijf jaar) en middellange termijn (tien jaar) gaat uit uitvoeren. Deze projecten ontstaan uit infrastructurele projecten, gedragsmaatregelen en eventuele vervolgstudies. De planning van het uitvoeringsprogramma wordt afgestemd op reeds geplande projecten, bijvoorbeeld vanuit beheer en onderhoud in het kader van “werk met werk maken”.

Per maatregel en project op de korte termijn wordt in het uitvoeringsprogramma aangegeven:

- Inhoudelijke omschrijving;
- Budgetindicatie (voorbereiding en uitvoering) en dekking;
- Subsidiekansen;
- Bij uitvoering te betrekken partners;
- Indicatieve integrale uitvoeringsplanning.

6. Verkeerskundige analyse

Om de verkeerskundige situatie binnen Bernheze op een goede manier in beeld te brengen zijn er de afgelopen jaren verschillende verkeersonderzoeken uitgevoerd (onder meer in Nistelrode en Heeswijk-Dinther). Deze onderzoeken worden geanalyseerd en meegenomen in het mobiliteitsplan.

7. Participatie en communicatie

Het mobiliteitsplan wordt een plan waar alle doelgroepen belang bij hebben. Het mobiliteitsplan wordt een plan van en voor de samenleving in Bernheze. De verschillende doelgroepen worden nauw betrokken bij het opstellen van het mobiliteitsplan. Deze doelgroepen moeten de kans krijgen om aan te geven wat zij belangrijk vinden op het gebied van mobiliteit en verkeersveiligheid in Bernheze. Met participatie wordt aangesloten bij het participatieproces van de omgevingsvisie.

Via sociale media en bijvoorbeeld een online enquête krijgen inwoners en ondernemers de mogelijkheid om aan te geven wat de wensen zijn op het gebied van mobiliteit en waar knelpunten liggen binnen Bernheze. Op deze manier wordt een groot deel van de doelgroepen bereikt. Het nadeel hiervan is dat men met een enquête niet altijd voldoende de diepte in kan gaan wat betreft verdere toelichting bij een bepaalde vraag of knelpunt, daarom worden verschillende sessies georganiseerd waarbij deze doelgroepen dieper op bepaalde zaken kunnen ingaan. Deze sessies worden in een later stadium afgestemd met het gekozen adviesbureau. Mogelijke sessies kunnen zijn: een werkatelier met een bepaalde participatiegroep of binnen de gemeente op locatie met een stand mensen te woord staan en discussiëren over mobiliteit binnen Bernheze.

De jongeren van Bernheze zijn een belangrijke doelgroep binnen het beleidsproces van het nieuwe mobiliteitsplan. Aangezien de mobiliteitsvisie 20 jaar vooruitkijkt gaat dit ook over hun toekomst. De jongeren zijn namelijk de bezorgde ouders van straks. Ook hebben jongeren vaak een geheel eigen kijk op mobiliteit waaruit mogelijk creatieve en waardevolle oplossingen uit kunnen komen. We vinden het van belang dat deze doelgroep op een bepaalde manier benaderd wordt. Over het algemeen is deze doelgroep lastig te benaderen bij participatieprocessen die ver weg staan van hun belevingswereld. Daarom wordt energie gestoken in het benaderen van deze doelgroep, we onderzoeken op welke manier dit het beste kan plaatsvinden.

7.1 Participatieladder

Op basis van de participatieladder wordt bepaald welke personen of groepen welke rol krijgen bij het opstellen van het mobiliteitsplan. Afhankelijk van hun invloed, belang en kennis worden belanghebbenden op een bepaalde trede ingedeeld. Normaal gesproken worden belanghebbenden al betrokken bij de mobiliteitsvisie. Binnen Bernheze loopt een traject omtrent de omgevingsvisie waar vele partners al bij betrokken zijn, vandaar dat bij het opstellen van het mobiliteitsplan verschillende partners opnieuw worden betrokken.

De gemeenteraad en het college staan op de bovenste trede: 'beslissen'. Belangenvertegenwoordigers van inwoners, ondernemers, onderwijs en andere belangengroeperingen wordt gevraagd om mee te werken aan het opstellen van de plannen in de participatiegroep en staan op de tweede trede: 'coproduceren'. Partijen met specifieke kennis worden gevraagd te 'adviseren' op hun specifieke kennisgebied. Inwoners van Bernheze in algemene zin worden 'geraadpleegd' met behulp van een enquête en worden 'geïnformeerd' via verschillende kanalen.

7.2 Participatiegroep

Belangenvertegenwoordigers van inwoners, ondernemers, onderwijs en andere belangenvertegenwoordigers worden uitgenodigd om deel te nemen aan de participatiegroep. Partijen in deze groep worden actief benaderd. Er worden sessies georganiseerd voor het opstellen van het mobiliteitsplan waarin wordt besproken welke onderwerpen/onderdelen niet mogen ontbreken.

- Inwoners
    - Buurtverenigingen
    - Dorpsraden en kerncommissie
    - Basisschoolleerlingen en jongeren
- Ondernemers
    - Ondernemersverenigingen
    - Winkeliersverenigingen
    - ZLTO Bernheze (transitie landbouw)
- Onderwijs
    - Basisscholen
    - Middelbare scholen
- Belangenvertegenwoordigers
    - Fietsersbond
    - Veilig Verkeer Nederland
    - Cumela
    - IVN
    - Etc..

7.3 Participatie-instrumenten

Het is belangrijk dat een zo groot mogelijke groep belanghebbenden inspraak kan hebben op de invulling van het mobiliteitsplan. Het is daarentegen ook noodzakelijk dat een kleinere groep dieper

in kan gaan op bepaalde thema's. Hiervoor is het nodig om verschillende participatie-instrumenten in te zetten:

- Werkateliers (coproduceren)
  Bieden de mogelijkheid om met een kleinere groep vertegenwoordigers van de samenleving Bernheze samen te werken aan de verschillende thema's van het mobiliteitsbeleid.
- Inloopavonden/dagen (adviseren)
  Bieden alle bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden de mogelijkheid om tijdens de inspraakperiode vragen te stellen en opmerkingen en suggesties mee te geven voor de plannen.
- Een digitale enquête (raadplegen)
  Biedt inzicht in de manier van reizen van onze inwoners, de knelpunten die zij ervaren en de wensen die zij hebben op het gebied van mobiliteit.
- Projectpagina op bernheze.org (informeren)
  Biedt eenieder de gelegenheid om het beleidsproces te volgen en inhoudelijk informatie te raadplegen.

Adviesbureaus worden tijdens het aanbestedingsproces van de adviesdienst uitgenodigd om vanuit hun kennis en ervaring een voorstel te doen voor de in te zetten participatie-instrumenten.

8. Rol college en raadsleden

De college- en raadsleden zijn een belangrijke vertegenwoordiging van de samenleving in Bernheze. Zij krijgen een belangrijke en actieve rol in het beleidsproces, zowel formeel als informeel.

8.1 Formele rol

Op vier momenten tijdens het beleidsproces wordt aan college van B&W en gemeenteraad gevraagd om een formeel besluit:

- Startnotitie vaststellen (fase 0), als aftrap van het beleidsproces
- Mobiliteitsvisie vaststellen (fase 1)
- Mobiliteitsplan vaststellen (fase 2)
- Uitvoeringsprogramma vaststellen (fase 3)

8.2 Informele rol

Het is belangrijk om college- en raadsleden op een goede manier mee te nemen in het beleidsproces. Dit heeft als voordeel dat zij tussentijds feedback kunnen geven op inhoud en proces. Hiermee wordt bereikt dat college- en raadsleden het mobiliteitsbeleid echt gaan meebeleven. Het college wordt een aantal keer bijgepraat tijdens reguliere collegevergaderingen. De leden van de gemeenteraad worden uitgenodigd om deel te nemen aan werkateliers die we op verschillende momenten tijdens het proces organiseren.

9. Procesorganisatie

9.1 Hoofdrollen

Hieronder is van de vier belangrijkste rollen van het beleidsproces een rolverdeling weergegeven wie deze rol vervult:

- Bestuurlijk opdrachtgever: Wethouder Verkeer
- Ambtelijk opdrachtgever: Teamcoach BWL
- Gemeentelijk projectleider: Beleidsmedewerker Verkeer

- Projectleider adviesbureau: Nog aan te besteden

9.2 Stuurgroep

De stuurgroep beoordeelt of het proces op de juiste koers ligt qua inhoud, planning en financiën. Daarnaast beoordeelt de stuurgroep de bestuurlijke en organisatorische haalbaarheid van de plannen en ideeën die gedurende het beleidsproces ontstaan. De stuurgroep komt op belangrijke momenten tijdens het beleidsproces bij elkaar: bij de start van iedere processtap en voordat een document aan het college van B&W wordt toegezonden.

De stuurgroep bestaat uit de volgende leden:

- Bestuurlijk opdrachtgever
- Ambtelijk opdrachtgever

De stuurgroep wordt ondersteund door:

- Gemeentelijk projectleider
- Projectleider adviesbureau

9.3 Kernteam

Het kernteam is verantwoordelijk voor de dagelijkse uitvoering van de werkzaamheden, onder leiding van de gemeentelijk projectleider. Vanwege het grote belang van participatie en communicatie in het beleidsproces maakt de gemeentelijke communicatiemedewerker ook onderdeel uit van het kernteam.

Het kernteam bestaat uit de volgende leden:

- Gemeentelijk projectleider
- Projectleider adviesbureau
- Medewerker communicatie

9.4 Projectteam

Om de integraliteit van het beleidsproces te waarborgen wordt inhoudelijk en procesmatig afgestemd met het projectteam. Hierin zijn gemeentelijke medewerkers vertegenwoordigd die inbreng kunnen leveren vanuit andere beleidsdomeinen en/of die na vaststelling van het uitvoeringsprogramma betrokken zijn bij de uitvoering en het beheer. Het projectteam verzamelt kennis, doorloopt dit traject en koppelt dit terug aan de participatiegroep die bestaat uit vertegenwoordigers van de samenleving. Het projectteam zal één of twee keer als groep betrokken worden in een plenaire bijeenkomst. Daarnaast worden verschillende leden van het projectteam individueel benaderd om specifieke informatie aan te leveren of om af te stemmen.

Het projectteam bestaat uit de volgende leden:

- Gemeentelijk projectleider
- Projectleider adviesbureau
- Medewerker communicatie
- Medewerker ruimtelijke ordening
- Medewerker duurzaamheid
- Medewerker economie
- Medewerker sociaal domein
- Medewerker beheer openbare ruimte,

- Medewerker groen
- Medewerker recreatie

10. Stappenplan

Het beleidsproces zal uit vier fases bestaan en deze fases staan onderstaand beschreven. Per fase wordt beschreven welke activiteiten zullen plaatsvinden en welke besluitvorming plaatsvindt. Deze invulling van het stappenplan is globaal en indicatief. Aan de adviesbureaus die worden benaderd vragen we of zij dit verder uit kunnen werken in de offerte, met uitzondering van fase 0.

10.1 Fase 0: opstarten

- Opstellen en vaststellen van de startnotitie door de gemeenteraad
- Aanbestedingstraject adviesbureau en opdrachtverlening door B&W

10.2 Fase 1: Mobiliteitsvisie

- Mobiliteitsenquête
- Werkateliers met participatiegroep, raadsleden en projectgroep
- Beleidsanalyse
- Gebiedsanalyse
- Trends & ontwikkelingen
- Bepalen ambities en speerpunten
- Opstellen en vaststellen mobiliteitsvisie door de gemeenteraad

10.3 Fase 2: Mobiliteitsplan

- Verkeerskundige analyse
- Werkatelier met participatiegroep, raadsleden en projectgroep
- Opstellen beleidsuitgangspunten
- Bepalen netwerken en kwaliteitseisen
- Vertaling naar projecten en maatregelen
- Opstellen en vaststellen mobiliteitsplan door de gemeenteraad

10.4 Fase 3: Meerjarig uitvoeringsprogramma

- Vertalen projecten en maatregelen naar uitvoeringsprogramma
- Werkateliers met participatiegroep, raadsleden en projectgroep
- Bepalen budgetindicatie projecten en maatregelen < vijf jaar
- Afstemmen met reeds geplande werkzaamheden (integrale planning)
- Opstellen en vaststellen uitvoeringsprogramma door de gemeenteraad (gelijktijdig met Voorjaarsnota)

11. Planning

Onderstaande planning is indicatief en weergeeft het door te lopen beleidsproces. De definitieve planning is afhankelijk van de procedure van de inschrijving door het adviesbureau.

- Collegebehandeling startnotitie (CIE RZ)	april 2023
- Opdrachtverlening adviesbureau	mei 2023
- Ambtelijk concept mobiliteitsvisie	Q1 2024
- Raadsbehandeling mobiliteitsvisie	Q1 2024
- Ambtelijk concept mobiliteitsplan	Q4 2024
- Raadsbehandeling mobiliteitsplan	Q4 2024
- Ambtelijk concept uitvoeringsprogramma	Q1 2025
- Raadsbehandeling uitvoeringsprogramma	Q2 2025